

Kāpēc tad vecāmāte saka: – Ja man to čarvānu nebijis, es zidos, santos' staigātu? – Staigā taču. Čarvāni ir bērni. Billi arī vecāmāte reizēm par čarvānu nosauc. Vecāsmātes daudzie čarvāni vai nu mazotnē apmiruši, vai pasaulē aizkliduši, divi vien Rīgā – mammucis un tante Olga. Un lielle jau vairs nav čarvāni. (Belševica, 13)

*es esmu dzeltenbrūns čebureks
ko palaidīna čarvāns gremo
uz ceļa kas slidens un nelīdzens
uz mūra starp augsto un zemo
(Kārlis Vērdiņš. es esmu dzeltenbrūns čebureks)*

Čavara, čavata – pļāpa. – “Ej, tu mazā čavara, ko tu te čavaro niekus.” (Janševskis, 1994, I, 16); “Neklausies, ko kurš čavata žvadzina!” (Zariņš, 1985, 62); *darb.v.* ‘čavarot (čavaruot), čavāt’ – pļāpāt, runāt niekus.

Čākstēt – 1) čaukstēt, šalkt, čabēt; gurstēt. – “Zīda drānas čākst.”; “Sniegs čākst.” (Bērziņa-Baltiņa, Bičolis, 156); 2) pļāpāt, arī tukšu runāt; ķerkstēt, sēkt (par balsi). – “Piekalnē bērni čākst, laikam ogas lasa.” (DL, 1891, 121); “Čākstošas sieviešu balsis.” (Mīlenbahs, I, 408); “Balss čākst.” (Bērziņa-Baltiņa, Bičolis, 156)

*Vilka, lāča tā nebēdzu,
Kā no veca puīša bēdzu:
Čākstēj' bārda runājot,
Grabēj' kauli staigājot.
(LD 13167,20)*

*Nu greznois zēns dažs buldurē vāciski,
Ka ausis sadimst dzirdot to čākstamu [...]
(Juris Alunāns Uz sava laika nejdzību)*

Čeguna, čegums, čegaunis, čega, čagums – 1) cekuls, čuprs; zirga aste. – “Kad divi strīdās, tad viens saka uz otru: Ņemš' tev' pie čegunas un iesviedišu mēnesnīcā.” (DL, 1892, 177); “Puikas plūkdamiem saķērās čegās.” (DL, 1891, 6); “Saplūkāšu tev čegu.” (DL, 1891, 6); 2) mugura, kore. – “Uz jumta šķores uzkāpis teic, ka uzkāpis pašā čagumā.” (DL, 1891, 6); 3) kāpostgalva, ķiploku galviņa. iespējams, pamatā ide. *keg- liekt, liks, no kā atv. nozīmes ‘izliekums, kaudze’ un arī ‘dobs, ar tukšu vidu’. (Karulis, I, 186: 456)

12057. Spaļi uz jumta čeguma jāuzber vecā mēnesī: jaunā mēnesī uzbērtus spaļus aiznes vējš. (LTT)

2902. Kuslu bērniņu tūda] jemas kvēpināt Nogrīež tēvam un mātei trīs pislīšus no mazajiem matiņiem aiz kreisās auss, aplīdzina tēvam, mātei un bērnam nagus, jem kniploka čegauni, dzērvesaci un diveldreķi un sataisa visu vienā kušķītī. (LTT)

Čerināt, sk. Valoda.

Čiks – nieks; nenieka. – “Čiks vien iznāca no tās lielās gaidīšanas.” (Jalna Kūrava, Rīga, 2006)

– Vadzi, saimniek, ilens te arī netiek – kalšu čiku! – To sacījis, kungs paņēma vēl to, kas bij palicis, nokarsēja baltu un iemeta ūdenī. Čiks! mazais nieciņš nospurkšēja ūdenī un nu bij “čiks” gatavs. (Lerhis-Puškaitis, 1894, V daļa, 235)

Činka I – stilbu kauls zem ceļgala locītavas; gurns, stilbs (Endzelīns, Hauzenberga, I, 290). Sk. arī Cinkslis.

Činka II – 1) matu kumšķis. – “Parāju viņam aiz činkām.” (Mīlenbahs, I, 413); 2) “mazas cintiņas, kas caur to cēlušās, ka lopi mīkstas pļavas izmīdījuši.” (DL, 1892, 161); “Pļava vienās činkās.” (Endzelīns, I, 413)

¹ Santi – samti, samta apģerbi.